

PRAWO RZYMSKIE – ĆWICZENIA

SEMESTR ZIMOWY

1. Co to jest prawo rzymskie i dlaczego będziemy o nim mówić. Prezentacja materiału. Systematyka prawa i systematyka prawa rzymskiego. G. 1.1-7; D. 1.1.1; Rzymskie definicje prawa. D. 1.1.1 oraz Glossa.
2. Historia źródeł prawa rzymskiego I: prawo archaiczne. Źródła prawa a źródła poznania prawa.. Jak tworzy się prawo? Między zwyczajem, religią, magią i prawem.
M. KURYŁOWICZ, Historia i współczesność prawa rzymskiego, Lublin 1984 (rodz. II i III: Źródła poznania prawa rzymskiego, Ius-iustitia-iurisprudencia). W. WOŁODKIEWICZ, Rzymskie korzenie współczesnego prawa cywilnego, Warszawa 1978; rozdział 3. Źródła prawa archaicznego, M. i J. ZABŁOCKY, Ustawa XII Tablic, W-wa 2000. A. Tarwacka, O początkach prawa i wszystkich urzędów oraz o następstwie prawników - II tytuł I księgi Digestów. Tekst - tłumaczenie- komentarz, „Zeszyty Prawnicze UKSW“ 3.1 (2003).
3. Historia źródeł prawa rzymskiego II: Ustawa XII Tablic. Interpretacja pontyfikalna. Wprowadzenie do procesu legisakcyjnego.
4. Historia źródeł prawa rzymskiego III: .Prawo przedklasyczne, Edykt pretorski i powstanie procesu formułkowego. Jurysprudencja. Prawo cesarskie. Proces kognicyjny. Kwestia kodyfikacji justyniańskiej.
M. KURYŁOWICZ, Historia i współczesność prawa rzymskiego, Lublin 1984 (rodz. IV: Justynian i prawo justyniańskie). Const. Imperatoriam (Instytucje Justyniana)
5. Osoby w prawie rzymskim I: podstawowe podziały, pojęcie i struktura rodziny rzymskiej. Pater familias i jego władza. zdolność majątkowa. G. 1.9-96. adopcja. G. 1.97-107; G. 1.116-135a;
M. KURYŁOWICZ, Geneza i forma rzymskiej adopcji, „Annales UMCS Sec. G Ius” 22 (1975) 142-161; G. KULECZKA, Prawo rzymskie epoki pryncypatu wobec dzieci pozamażeńskich, Wrocław-& al. 1969, rozdział IV.
6. Prawo osobowe II: Odpowiedzialność piastuna władzy za umowy podwładnych. Actiones adiectitiae qualitatis
J. KRZYŃÓWEK, Praepositio jako podstawa odpowiedzialności, wybrane fragmenty.
7. Prawo osobowe III: Udział niewolnika i syna pod władzą w obrocie: ciąg dalszy. Odpowiedzialność piastuna władzy za delikty: Noxa. G. 4.68-80. Pojęcie czynności prawnej, elementy czynności prawnej.
M. KURYŁOWICZ, Odpowiedzialność “nieletnich” za czyny bezprawne w prawie rzymskim, w Postępowanie z nieletnimi, Lublin 1988, 9-19.
8. Prawo osobowe IV: tutor a kurator, G. 1.116-135a; G. 1.142-200. Zdolność do czynności prawnych/ zdolność prawna: podsumowanie, kazusy.
9. Prawo osobowe V: Małżeństwo: rzymskie a współczesne. Prawa i społeczna funkcja małżeństwa. G. 1.58-63; G. 1.108-115. Odpowiednie artykuły Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego. Domniemania i stopnie pokrewieństwa.
M. ZABŁOCKA, Przemiany prawa osobowego i rodzinnego w ustawodawstwie dynastii julijsko-klaudyjskiej, Warszawa 1987: rozdział II (lub TEJŻE, Zmiany w ustawach małżeńskich Augusta za panowania dynastii julijsko-klaudyjskiej, “Prawo Kanoniczne” 30 (1987) nr 1-2. G. KULECZKA, Prawo rzymskie epoki pryncypatu wobec dzieci pozamażeńskich, Wrocław-& al. 1969, rozdział II.
10. Prawo rzeczowe I: Własność — święta i nieograniczona? Pojęcie rzeczy. G. 2.1-22; I. 2,1-2. Własność a posiadanie.
H. KUPISZEWSKI, Rozważania o własności rzymskiej; W. ROZWADOWSKI, Definicje prawa własności w rozwoju dziejowym, CPH 2/84; TENŻE, Posiadanie w prawie polskim na tle prawa rzymskiego, CPH 41.2 (1989) 7-33;. T. GIARO, Własność w Rzymie republikańskim, CPH 25.2 (1973) 231-248. Proszę również spróbować zastanowić się nad pojęciem własności i zgromadzić pewną liczbę jej definicji (np. Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela '89 i '93, Konstytucja RP, Konstytucja PRL, Kodeks Cywilny, system common law). P. STEIN i J. SHAND, Legal Values in Western Society, Edinburgh 1974, rozdział pt. “Property”.
11. Prawo rzeczowe II: Ochrona własności a ochrona posiadania. G. 4.138-160 G. 2.86-91.
S. BIENIEK, Geneza interdyktu de vi armata, “Acta UWr. 63 Prawo” 18(1963) 9-25;
12. Prawo rzeczowe III: Nabycie i utrata własności. Nabycie i utrata posiadania.
13. Prawo rzeczowe IV: Co to są prawa na rzeczy cudzej? Służebności. Emfiteuza. Zastaw.
W. BOJARSKI, Emfiteuza według prawa rzymskiego, Toruń 1970
14. Prawo spadkowe I. Co to jest dziedziczenie i jego rozwój historyczny. Dziedziczenie testamentowe. G. 2.101-151a. Dziedziczenie z ustawy. G. 3.1-34; Inst. 3.1-2.
J. ZABŁOCKI, Kompetencje patres familias i zgromadzeń ludowych w świetle Noctes Atticae Aulusa Gelliusa, Warszawa 1990, 89-142.
15. Prawo spadkowe II. Legaty i fideikomisy. Piszemy testamenty.
F. LONGCHAMPS DE BÉRIER, Z badań nad rzymskim prawem spadkowym: konstrukcja fideikomisu uniwersalnego, “Studia Iuridica” 34 (1997).

SEMESTR LETNI

1. Powtórzenie, sprawdzian.
2. Prawo zobowiązaniowe I: źródła i podział zobowiązań, podmioty, przedmiot, modyfikacje świadczenia, odpowiedzialność za szkody, kontrakty i pacta. G. 3.88
W. WOŁODKIEWICZ, Rzymskie korzenie współczesnego prawa cywilnego, Warszawa 1978, 65-59; 81-114; TENŻE, *Obligaciones ex variis causarum figuris*, Rozdział III.
3. Prawo zobowiązaniowe II: kontrakty realne, kontrakty werbalne. Mutuum. G. 3.89-134.
M. ZABŁOCKA, Realny charakter mutuum w rzymskim prawie klasycznym, CPH 31.2 (1979) 1-30.
4. Prawo zobowiązaniowe IIIa: kontrakty konsensualne (*emptio-venditio*). G. 3.163-167a.
Roman law of sale. Studies in memory of F. De Zulueta, Oxford 1959.
5. Prawo zobowiązaniowe IIIb: kontrakty konsensualne (*locatio-conductio*). G. 3.142-147; 3.156-161.
J. TRYNKOWSKI, Umowy o pracę przy wydobywanie złota w rzymskiej Dacji, [w:] Świat antyczny, Warszawa 1988. A. WATSON, *Contract of Mandate in Roman law*, Oxford 1961.
6. Prawo zobowiązaniowe IIIc: kontrakty konsensualne (*societas, mandatam*). Niewolnicy w obrocie.
7. Prawo zobowiązaniowe IV: rozszerzenie rzymskiego systemu kontraktowego: *contractus innominati* i pacta, zobowiązania *quasi ex contractu*.
J. SONDEL, Z problematyki rzymskiego prawa morskiego, CPH 34.1 (1982) 139-144. W. WOŁODKIEWICZ, *Obligaciones ex variis causarum figuris*, Rozdział IV
8. Prawo zobowiązaniowe Va: zobowiązania *ex delicto*: szkoda majątkowa w *Lex Aquilia* i poza nią (*damnum iniuria datum*) G. 3.210-220.
9. Prawo zobowiązaniowe Vb: szkoda majątkowa (*damnum iniuria datum, cd.*), delikty pretorskie.
10. Prawo zobowiązaniowe Vc: szkoda majątkowa (*damnum iniuria datum, cd.*), oraz *quasi ex delicto*.
W. WOŁODKIEWICZ, *Deiectum vel effusum* oraz *positum aut suspensum* w prawie rzymskim, CPH 20.2 (1968) 23-46. G. 3.210-220.
11. Prawo zobowiązaniowe Vd: zobowiązania *ex delicto*: *iniuria, furtum, rapina*: G. 3.183-209; 220-225.
M. KURYŁOWICZ, Ochrona nietykalności cielesnej w prawie rzymskim, CPH 39.1 (1987) 197-204.
12. Prawo zobowiązaniowe VI: umocnienie, przeniesienie i umorzenie zobowiązań. Stypulacja Akwiliańska.
W. ROZWADOWSKI, Przelew wierzytelności w prawie rzymskim, Poznań 1969
13. Prawo procesowe: ochrona pozasądowa a sądowa, dwie fazy postępowania przed sądem, organy ochrony prawnej, strony, ramy organizacyjne procesu, *actio*; proces legisakcyjny, proces formułkowy, formułki. G. 4.1-31; G. 4.32-108
E. GINTOWT, Rzymskie prawo prywatne, Warszawa 1961 (odpowiednie fragmenty); H. KUPISZEWSKI, *Litis contestatio*, CPH 15.1 (1963).
W. BOJARSKI, *In integrum restitutio* w prawie rzymskim, Roczniki Teologiczno-Kanoniczne 10/63. W. LITEWSKI, *Studia nad rzymskim procesem kognicyjnym*, Kraków 1971
14. Powtórzenie, sprawdzian.

Pomoce naukowe:

Podręcznik: W. WOŁODKIEWICZ-M. ZABŁOCKA, Prawo rzymskie. Instytucje. Warszawa 2009 (wyd. 5).

T. GIARO – F. LONGCHAMPS DE BÉRIER – W. DAJZAK, Prawo rzymskie. U podstaw prawa prywatnego, Warszawa 2009

Gajus, Instytucje, Warszawa 1982 lub Poznań 2004 (tłum. W. Rozwadowski) Instytucje Justyniana, tłum. C. Kunderewicz, A. Ziółkowski, Historia Rzymu, Warszawa 2003;

Vademecum historia starożytnej Grecji i Rzymu, tom I/II, III (Warszawa 2000-2001) (w miarę potrzeby).

E. GINTOWT, Rzymskie prawo prywatne w epoce postępowania legisakcyjnego, Warszawa 1960.

F. SCHULZ, Classical Roman law, Oxford 1951.

Zbiory kasusów: A. KACPRZAK, J. KRZYŃÓWEK, F. LONGCHAMPS DE BÉRIER & J. URBANIK, 565 zagadek z prawa rzymskiego (wyd. 2), Warszawa 2002; A. KACPRZAK & J. KRZYŃÓWEK, Repetytorium z prawa rzymskiego, Warszawa 2002 (Beck).

<http://urbanik.bio.wpia.uw.edu.pl/cwiczenia/>

kuba@adm.uw.edu.pl

dyżur: poniedziałki, 13.30-14.30, CI I, pok. 202/204